

Rozwiązywanie sporów w czasie pandemii

Jak rozwiązywać spory kiedy nie działają sądy? Gdzie udać się po pomoc w związku z zaistniałym sporem w biznesie w tym szczególnym czasie? A co ze sporami już zawisłymi przed sądem?

Te i inne pytania niewątpliwie zadają sobie przedsiębiorcy w tym trudnym dla gospodarki i biznesu czasie.

Przedsiębiorcy przeglądają też swoje kontrakty w poszukiwaniu klauzul związanych z siłą wyższą czy nadzwyczajnymi sytuacjami. A ponieważ umowy pisze się na ciężkie czasy niewątpliwie, w niejednej umowie znajdują tego rodzaju klauzule i je zastosują. Pozostaje jednak pytanie jak rozwiązywać spory w sytuacji, w której nie działają sądy, a strony umówiły się na rozstrzygnięcie ewentualnych konfliktów przez właściwy sąd powszechny? Co mają zrobić przedsiębiorcy, których sprawy już zawisłe w sądach są właśnie odwoływane i (pewnie) trafią na koniec kolejki w już i tak przeciążonych sprawami sądach?

Oczywiście umowy mogą zawierać również zapis na sąd polubowny, czyli tak zwaną klauzulę arbitrażową, co pozwala ominąć sąd powszechny. Powstaje jednak pytanie czy sądy arbitrażowe - nawet przy założeniu, że działają - będą w stanie zająć się sprawą? Mając bowiem na uwadze dość wysoki formalizm procedury arbitrażowej może się okazać, że w tym szczególnym czasie w jakim przyszło obecnie działać przedsiębiorcom sądy arbitrażowe nie będą w stanie normalnie procedować. Każde bowiem rozstrzygnięcie sporów przez sąd (powszechny czy arbitrażowy) wiąże się ze spotkaniami stron, biegłych, świadków podczas rozprawy lub posiedzenia sądu co wymaga udziału co najmniej kilku osób.

Oczywiście praktyka pokaże na ile sądy arbitrażowe będą w stanie dostosować się do zaistniałej sytuacji. Tym niemniej przedsiębiorcy, u których zaistniał spór w biznesie lub których spór właśnie „ugrzął” w sądzie powszechnym, mogą skorzystać z innych alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów. Każdy bowiem spór można rozwiązać w mediacji gospodarczej, która to z kolei może okazać się dość efektywnym narzędziem, możliwym do użycia także w czasie pandemii.

Mediacja lekarstwem na trudne czasy

Mediacja gospodarcza przeżywa w ostatnich latach w Polsce swoje odrodzenie. Mam tu na myśli głównie otoczenie legislacyjne mediacji, w tym szereg kolejnych nowelizacji przepisów prawa mających na celu zachęcenie przedsiębiorców do mediacji.

Mediacja to bardzo odformalizowana metoda rozwiązywania sporu w biznesie, która jest co najmniej kilkukrotnie tańsza niż proces sądowy czy postępowanie arbitrażowe. Mediacja może być także prowadzona za pomocą różnych środków porozumiewania się na odległość (w drodze wideo- czy telekonferencji, a nawet pisemnie on-line). Do mediacji z udziałem mediatora może dojść bez ich bezpośredniego kontaktu, a więc - aktualnie - bez zagrożenia dla ich zdrowia.

Aby skorzystać z mediacji nie jest też potrzebna specjalna regulacja umowna pomiędzy stronami. Mediacja może się odbyć także bez szczególnego skierowania sądu, kiedy to strony same decydują się na przeprowadzenie mediacji przez niezależnego, wybranego przez nich mediatora czy też niezależny, wyspecjalizowany ośrodek mediacyjny (tzw. mediacja prywatna).

Tak naprawdę, w drodze mediacji można nie tylko rozwiązać istniejący spór ale i „wymediować” szczególne warunki umowy w szczególnych okolicznościach jaką jest np. pandemia. Może to być istotne właśnie w sytuacji, w której strony zawierające umowę nie przewidziały pewnych okoliczności ich wykonywania jak np. wprowadzenie na terenie całego kraju stanu epidemii czy zagrożenia epidemicznego. Tego rodzaju sytuacje i stany wyjątkowe mogą niejednokrotnie prowadzić do zaburzenia relacji biznesowej pomiędzy stronami lub też ją czasowo uniemożliwić. Jeśli strony nie przewidziały takiej sytuacji w umowie to mogą znaleźć się w biznesowym pacie. Z pomocą w takiej sytuacji może przyjść właśnie mediacja gospodarcza, która pozwoli stronom nie tylko wyjaśnić rozbieżności w zakresie interpretacji umowy lub jej wykonywania, ale i ułożyć tę relację na przyszłość.

Klasyczna mediacja gospodarcza polega na udziale niezależnego mediatora gospodarczego w komunikacji pomiędzy stronami pozostającymi w sporze. Strony, niejako moderowane przez mediatora w postępowaniu mediacyjnym, dążą do wypracowania rozwiązania, które byłoby dla obu stron akceptowalne. Proces mediacji prowadzić więc powinien do sytuacji win-win.

Uгода zastępuje wyrok

Praktyka pokazuje, że rozwiązanie wypracowane przez obydwie strony z pomocą mediatora w drodze mediacji gospodarczych jest zazwyczaj dobrowolnie przez nie realizowane i nie potrzeba żadnych środków przymuszających aby wypracowaną ugodę strony wdrożyły w życie. Warto jednak pamiętać, że ugodę wypracowaną w drodze mediacji gospodarczych można potwierdzić przed sądem. W takiej sytuacji mediator bądź pełnomocnicy stron zwracają się do sądu z prośbą o wyznaczenie terminu, podczas którego dochodzi do formalnego zatwierdzenia przez sąd ugody, która staje się tytułem egzekucyjnym, a więc zyskuje walor i moc prawną wyroku sądowego. To zatwierdzenie ugody może odbyć się także kilka tygodni lub miesięcy po jej zawarciu przed mediatorem. Tym samym fakt niedziałania sądu w obecnym czasie nie wstrzymuje stron w rozwiązywaniu sporów za pomocą mediacji i późniejszego ewentualnego zatwierdzenia wypracowanej ugody przez sąd.

To samo dotyczy sporów zawisłych już pomiędzy stronami przed sądem. W sytuacji, w której nie ma pewności kiedy na nowo sąd będzie mógł procedować w sprawie, strony mogą zawrzeć ugodę pozasądową w drodze mediacji prywatnych regulując w niej odpowiednio losy zawisłego sporu (np. postanawiając o cofnięciu pozwu i wzajemnym zniesieniu kosztów sądowych). Jestem przy tym przekonana, że w obecnej sytuacji jest to najrozsądniejsze rozwiązanie, szczególnie jeśli stronom zależy na szybkim zakończeniu sporu.

Szacuje się, że mediacja jest co najmniej dziesięciokrotnie tańsza od procesu sądowego. Być może właśnie ta aktualna, wyjątkowa sytuacja przyczyni się do większego wykorzystania mediacji gospodarczej w biznesie i przedsiębiorcy częściej będą sięgać po to narzędzie do rozwiązywania sporów.

Porównanie kosztów: Postępowanie sądowe vs. mediacja prywatna w ramach Międzynarodowego Centrum Mediacji (www.mcm.org.pl)

Wartość przedmiotu sporu: 3.000.000 zł

Koszty	Postępowanie sądowe	Mediacja
Oplaty wstępne / rejestracja sprawy**	200.000 zł opłaty sądowej	1.500 zł netto opłata rejestracyjna
Obsługa prawna podczas procesu* / Koszt mediacji**	ok. 120.000 zł	15.000 zł netto (15 godzin mediacji rozdzielonych na sesje mediacyjne)
Opinie biegłych	ok. 3.000 zł	nie dotyczy
Egzekucja komornicza	ok. 2.500 zł	nie dotyczy
Suma kosztów głównych	ok. 325.500 zł	16.500zł

*koszty kalkulowane na podstawie danych World Bank publikowanych w raporcie Doing Business Report (Polska)

** koszt mediacji prywatnej w ramach Międzynarodowego Centrum Mediacji

Pozostają do Państwa dyspozycji w razie jakichkolwiek pytań!

Ewelina Stobiecka

Partner / Radca prawny
Taylor Wessing Warszawa
e.stobiecka@taylorwessing.com

© Taylor Wessing 2020

Niniejszy artykuł został przygotowany wyłącznie jako informacja ogólna. Nie ma on na celu udzielania porad prawnych, ani nie może zastąpić porady prawnej.

TaylorWessing e|n|w|c E. Stobiecka, Kancelaria prawna sp. k.

PL-00-640 Warszawa, ul. Mokotowska 1

